ГОД. I. ЯМБОЛЪ, 18 МАРТЪ 1924 ГОД. БРОЙ 42.

ТРАКИЕЦЪ

седмиченъ вестникъ за обществени и стопанско-економически новини.

:: УРЕЖДА РЕДАКЦИОНЕНЪ КОМИТЕТЪ. ::

Всичко се изпраща до печатница „Свѣтлина“—Марангозовъ—Ямболъ.

АБОНАМЕНТЪ: за година 70 лв. за 6 месеца 35 лв., за 3 — 20 лева.

Отдѣленъ брой 1·50 лева.

ПЛАЩА СЕ: за известия вѣнчални, годежни и именни дни по 50 л., за скръбни—100 лева.

Официални обявления по 2·50 лв. на □ с. м. Сѫдебнитѣ пристави плащатъ по 1·50 лева на дума.

Търговски — по споразумение.

За хроникиране—5 лева на редъ.

Всичко въ предплата.

Рѫкописи не се връщатъ.

ПРОФЕСОРЪ АЛ. ЦАНКОВЪ и Ал. Малиновъ, Кр. Пастуховъ и Ст. Костурковъ въ провинцията.

Тия четири имена сѫ четири свѣтли лика, около които всички прости и всички учени у насъ се слѣха не въ третираното днесъ политическо сливане на партии, а въ по-висшето име на злочеста България. На 18 миналия ноемврий цѣла България ги обкрѫжи съ ореола и елита на 200 интелектуални първенци, съ каквито българския парламентъ до днешенъ день не бѣ се гордѣлъ.

За народа, който съ потъ на челото си въ полята и работилницитѣ едва насмогва за катадневния си сухъ хлѣбецъ, бѣ прозрѣла вѣрата, че прииждатъ вече близки дни непоносимото тегло да се облегчи, защото кѫде другаде би насочилъ погледи и възложилъ надежди, освенъ на ония негови синове, които съ наукитѣ и мѫдроститѣ си сѫ провъзгласени за разумъ и гордость на цѣлата нация.

За такива първенци се отнасятъ и думитѣ на професоръ Кацаровъ:

«Маситѣ притежаватъ дълбокъ поривъ *къмъ лично почитание*. Въ своя примитивенъ идеализмъ тѣ иматъ нужда отъ свѣтски идоли, къмъ които тѣ се привързватъ толкова по-силно, колкото по-жестоко ги улавя грубиятъ животъ». в. Зора, 16 III н. г.)

Съ такава вѣра народа ги облѣче като мандатйори на сѫдбата си и съ присѫщото на българина търпение започна да чака.

Историческото значение на 9 юний бѣ възпѣто отъ четирмата като дата на преломъ отъ националенъ срамъ къмъ всеобщъ народенъ подемъ за всички отрасли, дълбоко затрънени съ примитивностьта си, както дѣдитѣ ни сѫ се препитавали съ тѣхъ.

Цъвтящата вѣра на народа бѣ — и тя още не се е прекратила, защото народитѣ изобщо дълбоко вѣрватъ до деня, когато като се разочароваятъ, сѫщо така съ дълбока ярость никой не може спрѣ.

Тѣхнитѣ имена съ сътрудницитѣ имъ, напечатани върху цвѣтоветѣ, въ които почти цѣлия здравомислящъ народъ до това време бѣ разпредѣленъ въ партии, бѣха четени и сподобявани съ 700,000 мѫжки гласа, акламирайки четворката, че тоя пѫть поне България е единна и спасението иде.

700,000 мѫже отъ 21 г. нагоре—орачи, копачи и работничество—въ единъ день и изъ единъ гласъ делегираха силата и властьта си на 4-тѣ стълба — 4 народни великана: първия пръвъ да бѫде, а тримата на помощь.

Мисляща България — учителството хроникира:

«Днесъ българскиятъ работникъ, държавенъ служител и други подобни «икономично силни» обществени слоеве се наслаждаватъ платонически на това, което се казва *кашкавалъ, сирене, млѣко, захарь, облекло и квартира*. Тѣ ги виждатъ изложени по магазинитѣ и улицитѣ и ли минаватъ край тѣхъ и живеятъ съ спомена за вкуса и вида имъ. Надъ сиренето стои книжка «60 лв.», надъ кашкавала «90 лв.», а за надписитѣ на дрехи и квартири интелигента се преобразява на неграмотенъ (сп. «Учителска мисъль» София, февр. 1924 ст. 271)

Строителна България — инженерството хроникира:

Социалнитѣ промѣни, преживѣни отъ цѣла Европа презъ време на войната и особено следъ нея, имаха за последствие не само едно разрушение въ процеса на масовото производство, но сѫщо така и едно отслабване волята на работата у работницитѣ, придужено съ желанието за едно по-комодно преживяване. . .

«Нуждитѣ ще се увеличаватъ, економиитѣ отъ тамъ сѫ немислими — тѣ даже сѫ непрепорѫчителни при сегашното лошо положение на семейството — тѣ могатъ само да убиятъ още повече достоинството на труда и неговата производителность. Следователно? Остава само единъ пѫть: техниката и организацията трѣбва да станатъ сѫществени елементи въ нашитѣ частни и обществени стопанства. . .

«Безъ едно нахлуване въ процеса на производството — частно или обществено—на повече техника и компетентность, безъ едно прецезиране на отговорноститѣ при рѫководството — стопанското благоденствие на България ще си остане само една далечна илюзия». (Списание на Бъл. Инженерно-Архитектно д-во, София, 5 мартъ 1924, стр. 66).

Срещу бедитѣ, хроникирани отъ първитѣ, стоятъ средствата, хроникирани отъ вторитѣ.

Народа сподѣля напълно горнитѣ мисли на учителството и инженерството си. Възпитаванъ и ученъ отъ тѣхъ, той делигира рѫководството на общественицитѣ си отъ 9 юний. 10 августъ и 18 ноемврий изтеклата година.

«Никога и никѫде не сѫ могли да се постигнатъ въ едно дѣло резултати безъ поставяне на чело на личности, които да заложатъ цѣлата си воля и енергия, като взематъ върху себе си цѣлото дѣло съ всичкитѣ му тяжести и отговорности. Безъ такива личности, които да заповѣдватъ и подържатъ, нищо не е преуспѣвало». (Архивъ на Министерството на Земледѣлието и Държавнитѣ имоти—Воднитѣ сили на България и тѣхото използуване, София, 1923, стр. 536).

Тия народни личности сѫ професоръ Ал. Цанковъ на чело и помощницитѣ му Ал. Малиновъ, Кр. Пастуховъ и Ст. Костурковъ. Въ името на високо възвестената имъ социална солидарность. прокламирана съ възприетата правителствена платформа — програмата на радикалитѣ—народа се слѣ, коалира и възвести: *съ васъ сме!*

Отъ банкитѣ на парламента и съ перата въ рѫце, съ какво отвръщатъ тия светци на народа, отъ който иззеха довѣрието и властьта му? Съ хули единъ къмъ другъ. . . съ безчетъ хули. . . Съ стотици хиляди вестници отъ София обсипватъ всѣки день провинцията и последнята вчера слѣта, днесъ се разлива и разпилява.

Кр. Пастуховъ, бунтовникъ пръвъ, напусна и съ гръбъ опренъ на правителствена бюлетина се провиква: долу правителството! Ст. Костурковъ съ «*адъ*» отъ соколи наблѣга за мърша въ акомпаниментъ съ Пастуховъ, а г. Ал. Малиновъ, който написа знаменита статия за селянитѣ «Не ги забравяйте», пръвъ «ги» забрави съ обета си да слива вѣрата ни къмъ него съ вѣрата къмъ всеобщата четворка.

Пропити по внушение отъ тамъ горе, съ вѣра къмъ всички, днесъ тукъ долу, ние, неукия народъ, сме обезвѣрени, защото дълготърпението се разнищва: вмѣсто съ стопански въпроси, каквито навсѣкжде другаде третиратъ, политически слѣтитѣ първенци горе, днесъ наново вдъхновяватъ разединителни политически вѣри.

г. Кр. Пастуховъ отне отъ общото дѣло сътрудника му г. Казасова, безъ идеолога на социализма г. Янко Сакъзовъ, години подъ редъ избиранъ въ Ямболъ, да счете за нуждно да обясни на ямболци причинитѣ на тоя актъ. г. Ст. Костурковъ обкрѫженъ съ 30 парламентарни соколи дере гърло той пръвъ да бѫде, защото билъ честенъ, безъ члена отъ Висшия му партиенъ съветъ, г. Стоянъ Василевъ, живущъ отъ 15 години въ Ямболъ да е счелъ сѫщо за нуждно да ориентира обществото изъ полусъзнателна Тракия за съображенията на тия висши политически прояви г. Ал. Малиновъ написа знаменититѣ думи на Хамлета, че всичко «въ Дания» било гнило. . .»

Народа избра четворката не да го окайва, че билъ гнилъ — това тукъ долу по-добре се знае — но цѣръ да търсятъ.

Вмѣсто договорниятъ медицински консултъ, за какъвто се солидализираха за тежко заболѣлия българинъ, тѣ—докторитѣ на общественитѣ доктрини — се разединяватъ и всѣки день предлагатъ лечебностьта си, старшия на консулта да бѫде изхвърленъ отъ държавната колесница.

Гладни, голи, съ недостатъчни подслони, съ търпението като на Голгота, народа все чака.

Вмѣсто да возятъ, както се самовпрегнаха, очаквателно следвани отъ цѣлъ народъ, тѣ днесъ разкѫсватъ свещенитѣ връзки на социалната солидарность и съ невѣроятни изгледи за народъ и вѣра, тѣ напускатъ собствениятъ си народъ, изоставяйки го на вилнѣящитѣ изъ невежеството хищници.

О, власть, божествено произхождение, ти често си изкуситeлка за насъ долнитѣ чинове, отъ народнитѣ слоеве, божествената ти мантия е прелъстила най-после и най-голѣмитѣ ни политически учители.

Затуй *«гнилото»* се е разстлало отъ главата къмъ всеобщото тѣло на рибата—България.

Долу ние сме къмъ завоя за предпочитане да станемъ ратаи на чужденци, каквато е била сѫдбата на племето въ миналото ни, щомъ до день днешенъ не е могло да се откърмятъ нашенци, способни подобно на чужденцитѣ.

С. Спирачевъ

ПРЕДСТОЯЩЪ БЛАГОУСТРОЕНЪ И КУЛТУРЕНЪ ГРАДЪ ЯМБОЛЪ.

Ямболъ претендира за културность и подготвя изгледи, че се организира и за благоустройство. Кое колко е, не той самъ има право да преценява. Чуждия за Ямболъ гражданинъ го третира обаче за много надире останалъ градъ.

Това последното впрочемъ не е много важно. Важното е, до колко Ямболъ като градъ въ общата си съвокупность отъ 20,000 лица е въ състояние на улесненъ поминъкъ, кѫдето гражданитѣ могатъ презъ различнитѣ фази на живота си да си сътрудничатъ като социална единица.

Ямболци, разглеждани отъ такова гледище, всѣки за себе си или всички на различни малки или голѣми групи, живѣятъ отдѣлени съ собствени духовни разбирания, а повечето отъ тѣхъ сѫ настроени враждески, заради различни дребнавости изъ дѣлничния животъ.

Дълбоко въ себе си всѣки таи по нѣщо, съ което счита, че превъзхожда другия, а сведе ли се работата до обобщаване на идеи, настава споръ, избликва разривъ и въ противоположность на идеитѣ за подемъ на общото дѣло, всѣки отъ всички остава на особено мнение по зачекнатия въпросъ.

И Ямболъ си стои все такъвъ, какъвто е освободенъ отъ руситѣ, съ тая само разлика, че физиономиитѣ, костюмитѣ и нравитѣ почти на всички сѫ промѣнени до неузнаваемость.

Никога такъвъ голѣмъ повикъ не е имало, както днесъ — като че ли вулканъ ще изригва: *града градъ да става!*

Какъ? Не само колкото сѫ партиитѣ му, но почти колкото сѫ членоветѣ въ тия партии, както и колкото сѫ и ония, които сѫ вънъ отъ партиитѣ — толкова сѫ и мненията за начинитѣ на благоустрояването му.

Най добрия планъ обаче за благоустойството на Ямболъ (или за който и да е даденъ градъ) по никакъвъ начинъ не може да бѫде повече отъ единъ. Такъвъ единственъ планъ трѣбва да се одобри отъ мнозинството на града, ако демокрацията е действителна строителка и ако нѣкой на свой собственъ рискъ не възнамѣрява да го благоустрои по своему.

Най животрептущитѣ въпроси днесъ сѫ: *вода и осветление за всички; хлѣбъ и жилища, поевтенени за бедствующитѣ, отъ броя на които града гъмжи.*

За всичко, освенъ умъ, трѣбватъ много пари. Кредита на общината е миниатюръ въ сравнение съ нуждитѣ, които сѫ колосъ. Конеца, свързващъ тия два фактора е на скѫсване.

При такава наприщеность на нервитѣ, едничко хладнокръвието би можало да налучва изходнитѣ врата, ако още има такива.

Кредита на общината би трѣбвало да се употрѣби за строежи, отъ които биха се добили изобилни доходи; доходитѣ да увеличаватъ кредита съ тенденции тоя последния все да расте.

Вестникарскитѣ статии сѫ слаби да засѣгатъ натрупанитѣ градски нужди, но да загатватъ за начинания, които сѫ рискувани за кредита на града, не сѫ отъ най-излишнитѣ.

Градската община ще ангажира кредита си съ 3,500,000 лева за удовлетворяване на театрални нужди. Това е най хубавото и е гордость за единъ градъ, щомъ той е свелъ работата си до такъвъ домъ. Тоя домъ обаче нѣма ли да му омаломощава кредита за другитѣ, почти неотлагаеми за удовлетворяване нужди: *вода, осветление* и други *приходдоносни строения*, съ реализирането на които, кредита на града ще се повдига за последующи разходи?

Цѣлия градъ е съ непроходими отъ каль улици, а е решено всредъ тѣхъ да се строи театръ съ плющъ и за 3,500,000 лева. Нѣма ли тогава това да е лачени чепици срѣдъ блато или копринено деколте изъ жабешникъ?

И ако се построи, ще носи ли то годишна рента по 500,000 лв.? — Нито една десета. . . Тогава, каква е наложителностьта отъ непременното немедлено строене?

Съпоставено до другитѣ яростни нужди, комфортното читалище е необходимость само на нѣколцина, а другитѣ строежи сѫ всеобщо градски. И, ако тѣмъ, на тия нѣколцина е потрѣбно такова огромно и скѫпо читалище, не е ли по-добре тѣ да си го строятъ, но на тѣхни лични средства, а не за смѣтка на други всеобщо-градски нужди, стократно по-належащи отъ читалището?

По причина на такова разглеждане на въпроса, поражда се другъ, свързанъ съ него въпросъ: *събарянето на днешната читалищна сграда,* за да се открие праздно общинско мѣсто при наличностьта на други праздни, по-голѣми и по малки мѣста, не диктува ли да се пожали днешната читалищна сграда, която — такава или онакава— би можала да се използува редъ години за различни нужди, защото ето още днесъ тя струва 7—800,000 лв.? Каква липса на сгради, отъ една страна, а отъ друга — каква безогледность за събаряне. . . .

Общинския парцелъ всредъ града, кварталъ отъ 6988 квадратни метра, е най-личното мѣсто за обществени сгради. Нека тамъ бѫде бѫдащия общински домъ, както е протоколирано, сѫщо тамъ — предстоящето голѣмо читалище. И имено поради така преценено значение не следва ли на това имено мѣсто да се строятъ лични сгради—и най-монументалната сграда на Ямболъ, която още това лѣто се започва — пощата и тя тамъ да бѫде?

Ония почтенни ямболци, които сѫ на противно мнение да ли нѣма да сгрѣшатъ, щомъ друго-яче обмислятъ?

Най-важно по функции учреждение въ европейско се е считало и счита пощата, защото чрезъ нея се обобщаватъ идеитѣ и помислитѣ на всѣка култура и претендентитѣ за нея. А щомъ държавата е благоволила за тая цель да изразходва въ Ямболъ 5 милиона лева, и ямболци би следвало да поднесатъ първокласно мѣсто.

По причина, че въ тоя моментъ е предстоящо събарянето на днешната читалищна сграда върху очистеното мѣсто на което ще се строи централната поща, въ книжарницата на *Василъ Кръстевъ е поставено заявление* до председателя на читалището да свика веднага на извънредно общо събрание читалищнитѣ членове съ молба, за да се ориентиратъ последнитѣ и обмисляйки цѣлото, сами да дадатъ насока за читалищенъ напредъкъ.

Ония, които считатъ, че това положение трѣбва да се изясни, е необходимо да подпишатъ въпросното заявление.

Ст. Димитровъ.